

NA SRPSKOM JEZIKU

*Etički kodeks za
profesionalce koji
se bave skladnošću
poslovanja i etikom*

SOCIETY OF CORPORATE
COMPLIANCE AND ETHICS

www.corporatecompliance.org

6500 Barrie Road, Suite 250, Minneapolis, MN 55435, United States

+1 952 933 4977 ili 888 277 4977 • FAKS +1 952 988 0146

Etički kodeks za profesionalce koji se bave skladnošću poslovanja i etikom

UVOD

Programi za skladnost poslovanja i etiku imaju ključnu ulogu kod pružanja pomoći u sprečavanju i otkrivanju kršenja dužnosti u organizacijama i od strane organizacija, kao i u promovisanju etičkog poslovnog okruženja. Razvoj i rigorozna primena efikasnih programa etike i skladnosti poslovanja štite investitore, potrošače, poslovnu zajednicu i čitavu javnost. Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom (PSE) (*Compliance and ethics professionals—CEP*) shvataju da usluge koje pružamo traže najveći standard profesionalizma, integriteta i stručnosti. Etički kodeks koji sledi izražava priznanje odgovornosti ove profesije prema opštoj javnosti, poslodavcima i klijentima, kao i samoj profesiji. Ovaj Etički kodeks usvojili su članovi Društva za korporativnu skladnost i etiku (*Society of Corporate Compliance and Ethics*) kako bi pružili smernice i pravila svim PSE prilikom obavljanja njihovih profesionalnih obaveza.

Etički kodeks se sastoji od dve vrste standarda: principa i pravila ponašanja. Principi predstavljaju široke standarde koji pružaju okvir za detaljnija pravila ponašanja. Pravila ponašanja predstavljaju posebne standarde koji propisuju minimalni stepen profesionalnog ponašanja koje se očekuje od PSE. Skladnost sa Kodeksom očekuje se kako od pojedinačnog profesionalca, tako i

od stručne zajednice. Ona kao prvo zavisi od ličnog razumevanja profesionalca koji se bavi skladnošću poslovanja i etikom i njegovih dobrovoljnih aktivnosti, a kao drugo zavisi od podsticaja od strane kolega i opšte javnosti.

Za neka pravila ponašanja obezbeđen je komentar, koji je namenjen za to da razjasni ili razradi značenje i primenu datog pravila. U Kodeksu su korišćene sledeće konvencije:

- “Organizacija poslodavca” uključuje poslodavca i klijente;
- “Zakon” ili “zakoni” uključuje sve nacionalne, državne, pokrajinske i lokalne zakone i propise, odluke suda i poravnave;
- “Kršenje dužnosti” uključuje i nezakonite radnje i neetičko ponašanje;
- “Najviše telo upravljanja” organizacije poslodavca odnosi se na najviše telo za donošenje politika i odluka u organizaciji, kao što su to upravni odbor/odbor direktora ili nadzorni savet u organizaciji.

PRINCIP I

Obaveze prema javnosti

Profesionalci koji se bave skladnošću poslovanja i etikom (PSE) treba da poštuju i promovišu skladnost poslovanja sa duhom i slovom zakona koji reguliše delovanje organizacije njihovog poslodavca i treba da svojim primerom pokažu najviše etičke

standarde u svom profesionalnom ponašanju kako bi doprineli javnom dobru.

R1.1 PSE ne pomažu, ne podstiču niti ne učestvuju u kršenju dužnosti.

R1.2 PSE preduzimaju potrebne korake da spreče kršenje dužnosti u organizaciji poslodavaca.

***Komentar:** Aktivnosti PSE vezane za sprečavanje kršenja dužnosti moraju, naravno, biti zakonite i etičke. U situaciji kada neki PSE uradi ono što može kako bi sprečio kršenje dužnosti u granicama zakona i poslovne etike, ali ipak ne uspeva da spreči kršenje dužnosti, treba da se pozove na pravilo 1.4.*

R1.3 PSE primenjuju zdravo rasuđivanje kada odgovaraju na pitanja ili saraduju tokom svih zvaničnih i legitimnih državnih istraga ili isleđivanja vezanog za organizaciju poslodavca.

***Komentar:** I dok uloga PSE u državnoj istrazi može da varira, PSE nikada ne ometaju istragu i ne lažu tokom nje.*

R1.4 Ukoliko, tokom svog rada, profesionalci koji se bave skladnošću i etikom saznaju za bilo kakvu odluku svog poslodavca koja bi, ukoliko bude sprovedena, predstavljala kršenje dužnosti, oni će: (a) odbiti da se saglase sa tom odlukom; (b) podignuti stvar na viši nivo, uključujući, prema potrebi, do najvišeg organa upravljanja; (c) razmotriti davanje ostavke ukoliko ozbiljna pitanja ostanu

nerеšena nakon primene “a” i “b”; i (d) izvestiti o spornoj odluci državne funkcionere, kada to nalaže zakon.

Komentar: *Dužnost profesionalca koji se bavi skladnošću i etikom je iznad dužnosti prema organizaciji poslodavca, budući da njegova dužnost prema javnosti i profesiji uključuje sprečavanje kršenja dužnosti u organizaciji. PSE treba da iscrpi sva dostupna interna sredstva kako bi odvratio organizaciju svog poslodavca, njegove zaposlene i agente od kršenja dužnosti. PSE treba da podigne stvar do najvišeg organa upravljanja prema potrebi, uključujući situacije kada je: a) upućen da tako postupi od strane tog tela, npr. odlukom upravnog odbora; b) ukoliko se podizanje stvari do organa upravljanja pokazalo neefikasnim; ili c) ukoliko PSE veruje da bi podizanje te stvari do organa upravljanja bilo uzaludno. PSE treba da razmotre davanje ostavke samo kao poslednje sredstvo, pošto su PSE možda jedina preostala prepreka kršenju dužnosti. U pismenoj ostavci sa svim detaljima i potpunom iskrenošću treba višem poslovodstvu i najvišem organu upravljanja organizacije poslodavca predočiti sve uslove koji iziskuju profesionalčevu akciju. Najviše telo upravljanja u kompleksnim organizacijama može da bude upravno telo u matičnoj korporaciji.*

PRINCIP II

Obaveze prema organizaciji poslodavca

Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom (PSE) treba da obavljaju poslove kod svog poslodavca sa najvišim osećajem

integriteta, da sa svoje strane primenjuju nepristrasno rasuđivanje bez predrasuda i promovišu efikasne programe za skladnost poslovanja i etiku.

R2.1 PSE obavljaju poslove za svog poslodavca pravovremeno, stručno i profesionalno.

***Komentar:** Od profesionalaca koji se bave skladnošću poslovanja i etikom ne očekuje se da budu eksperti za svako polje saznanja koje može da doprinese razvoju efikasnog programa skladnosti poslovanja i etike. PSE koji se odvažavaju da se bave oblastima koje zahtevaju dodatno stručno znanje, dobijaju takvo stručno znanje kroz dodatno obrazovanje, obuku ili rad sa drugim licima koja poseduju takvo stručno znanje. PSE imaju tekuće i opšte znanje svih relevantnih polja saznanja koja se opravdano mogu očekivati od jednog profesionalca koji se bavi etikom i skladnošću poslovanja, i preduzimaju korake da ostanu u toku tako što koriste mogućnosti za kontinuirano obrazovanje i profesionalni razvoj.*

R2.2 PSE najbolje što mogu obezbeđuju da organizacija njihovog poslodavca bude u saglasnosti sa svim relevantnim zakonima.

***Komentar:** I dok PSE treba da imaju rukovodeću ulogu u obezbeđivanju skladnosti, svi zaposleni imaju obavezu da obezbede skladnost.*

R2.3 Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom istražuju, sa odgovarajućom brigom, sva pitanja, informacije, izveštaje i/ili ponašanje koje se odnosi na stvarno kršenje dužnosti,

ili na kršenje na koje se sumnja, bilo da je vezano za prošlost, sadašnjost ili budućnost.

Komentar: U organizacijama u kojima su drugi profesionalci (kao što je Pravna služba) odgovorni za istragu kršenja dužnosti na koje se sumnja, PSE zadovoljavaju ovo pravilo prijavljivanjem ovakvog kršenja dužnosti takvim profesionalcima u skladu sa utvrđenim postupcima za prijavu.

- R2.4** PSE obavještavaju više poslovodstvo i najviši organ upravljanja o stanju programa za skladnost i etiku, kako u pogledu sprovođenja programa, tako i u pogledu oblasti rizika za skladnost poslovanja.

Komentar: Po ovom pravilu, etička dužnost PSE dopunjuje dužnost višeg poslovodstva i najvišeg organa upravljanja u tome, da oni trebaju osigurati “da u organizaciji postoje sistemi za izmjenjavanje informacija i izveštavanje, koji su racionalno osmišljeni tako da višem poslovodstvu i samom odboru pružaju pravovremene i tačne informacije, koje su potrebne da omoguće poslovodstvu i odboru, svakom u njihovim okvirima, da donesu odluke zasnovane na obaveštenosti, a koje se tiču kako skladnosti poslovanja korporacije sa zakonom, tako i rezultata poslovanja.” U stečajnom postupku protiv kompanije Caremark International Inc., Parnica vezana za derivate, 1996 WL 549894, at 8 (Del. Ch. od 25. septembra 1996.)

- R2.5** PSE ne pomažu i ne podstiču osvetu protiv bilo kog zaposlenog koji prijavi stvarno, potencijalno, ili kršenje dužnosti na koje sumnja, i teže da sprovedu postupke koji

obezbeđuju zaštitu od osвете prema bilo kom zaposlenom koji prijavi stvarno, potencijalno, ili kršenje dužnosti na koje se sumnja.

Komentar: PSE treba da, najbolje što umeju, i u skladu sa drugim dužnostima koje im nameće ovaj Etički kodeks, sačuvaju anonimnost zaposlenih koji prijavljuju kršenje dužnosti ukoliko ti zaposleni traže da ostanu anonimni. Dalje, oni sprovode istragu svakog stvarnog, potencijalnog, ili kršenja dužnosti na koje se sumnja uz najveću diskreciju, pazeći da zaštite ugled i identitet onih koji su pod istragom.

- R2.6** PSE se pažljivo čuvaju od toga da otkriju poverljive informacije koje su dobijene tokom njihovih profesionalnih aktivnosti, priznajući da pod određenim okolnostima poverljivost mora da se povuče pred drugim vrednostima ili zabrinutošću, kao što je npr. zaustavljanje nekog čina koji stvara znatan rizik po zdravlje i bezbednost, ili da otkriju poverljive informacije kada je to potrebno da se saglase sa sudskim pozivom ili drugim pravnim postupcima.

Komentar: Nije neophodno otkriti poverljive informacije radi saglasnosti sa sudskim pozivom ili drugim pravnim postupcima ukoliko su komunikacije zaštićene zakonski priznatim privilegijem (npr. privilegirana poverljivost između advokata i klijenta).

- R2.7** PSE vode računa o tome da izbegnu bilo kakve stvarne, potencijalne ili uočene sukobe interesa organizacije poslodavca i svojih ličnih interesa, ili interesa pojedinaca ili organizacija koje nisu u sklopu poslodavca, a sa kojima

PSE imaju odnose. PSE moraju da otkriju i na etički način reše sukobe interesa i moraju da otklone velike sukobe kad god je to moguće. Sukobi interesa mogu da stvore podeljenu lojalnost. Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom ne dozvoljavaju da se lojalnost prema pojedinim osobama u organizaciji poslodavca, a sa kojima su razvili profesionalni ili lični odnos, umeša ili zameni obavezom lojalnosti prema organizaciji poslodavca, i/ili višu odgovornost poštovanja zakona, etičkog poslovnog ponašanja i ovog Etičkog kodeksa.

Komentar: *Ako profesionalci koji se bave skladnošću i etikom imaju bilo kakvu poslovnu vezu, direktan ili indirektan finansijski interes, ili druge interese koji bi mogli da utiču na njihovo rasuđivanje vezano za profesionalni rad, PSE moraju u potpunosti otkriti poslodavcu prirodu te poslovne veze, finansijskog ili drugog interesa. Ako se neka prijava, istraga ili isleđivanje vezano za kršenja dužnosti odnosi direktno ili indirektno na aktivnost u koju je PSE bio na bilo koji način uključen, PSE mora u pismenom obliku otkriti višem poslovodstvu poslodavca preciznu prirodu te uključenosti pre nego što odgovori na prijavu, ili započne istragu ili isleđivanje vezano za taj predmet, i, po potrebi, mora tražiti da bude isključen iz te istrage ili isleđivanja. Uprkos ovom zahtevu, takva uključenost u nekom predmetu koji je predmet prijave, istrage ili isleđivanja neće neophodno prejudicirati sposobnost PSE da u tom pogledu ispuní svoje obaveze.*

R2.8 Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom ne obmanjuju poslodavca u vezi sa rezultatima koji se mogu postići korišćenjem njihovih usluga.

Komentar: Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom ne treba da stvaraju neopravdana očekivanja u vezi sa uticajem ili rezultatima njihovih usluga.

PRINCIP III

Obaveze prema profesiji

Profesionalci koji se bave skladnošću i etikom (PSE) treba da teže, kroz svoje aktivnosti, da poštuju i podižu integritet i dostojanstvo profesije, unaprede efikasnost programa za skladnost poslovanja i etiku i promovišu profesionalizam u oblasti skladnosti poslovanja i etike.

R3.1 PSE obavljaju svoje profesionalne aktivnosti, uključujući ispitivanje kršenja dužnosti, sa iskrenošću, pravednošću i marljivošću.

Komentar: PSE ne pristaju na neopravdana ograničenja koja bi uticala na njihovu profesionalnu etiku i zakonske odgovornosti. Opravdana ograničenja uključuju ona koja su nametnuta od strane resursa poslodavca. Ako posloводство organizacije poslodavca zahteva istragu, ali ograničava pristup relevantnim informacijama, PSE odbijaju zadatak i pružaju objašnjenje najvišem organu upravljanja organizacije poslodavca. PSE treba da revnosno teže tome da promovišu najefikasnija sredstva za postizanje skladnosti.

R3.2 U skladu sa pravilom 2.6, profesionalci koji se bave skladnošću i etikom ne otkrivaju bez saglasnosti ili

prinudnog pravnog postupka poverljive informacije o poslovanju ili tehničkim procesima bilo kog sadašnje ili bivše organizacije poslodavca. Takvo otkrivanje bi moglo da naruši poverenje u profesiju ili da umanjí mogućnost profesionalaca koji se bave skladnošću i etikom da dobiju takve informacije od drugih lica u budućnosti.

Komentar: *Profesionalcima koji se bave skladnošću i etikom potreban je slobodan pristup informacijama kako bi efikasno funkcionisali, i potrebna im je mogućnost da otvoreno komuniciraju sa bilo kojim zaposlenim licem ili agentom organizacije poslodavca. Otvorena komunikacija zavisi od poverenja. Pogrešna upotreba ili zloupotreba radnog proizvoda profesionalaca koji se bave etikom i skladnošću predstavlja ozbiljnu pretnju programima skladnosti poslovanja i etike. PSE ne koriste poverljive informacije ni na koji način kojim se krši zakon ili njihove zakonske dužnosti, uključujući dužnosti prema njihovom poslodavcu. Kada suprotstavljene strane u parnici koriste lični nadzor organizacije protiv nje same, kredibilitet PSE može da se potkopa. PSE se podstiču na to da sarađuju sa pravnim savetnikom kako bi zaštitili poverljivost i smanjili rizike koje nosi parnica. Nije neophodno otkriti poverljive informacije radi obezbeđivanja skladnosti sa prinudnim pravnim postupkom ukoliko su poverljive informacije zaštićene zakonski priznatim privilegijem (npr. privilegirana poverljivost između advokata i klijenta).*

R3.3 PSE ne daju obmanjujuće, varljive ili lažne izjave ili tvrdnje o svojim profesionalnim kvalifikacijama, iskustvu ili radu.

R3.4 PSE ne pokušavaju da nepošteno naškode profesionalnom ugledu drugih profesionalaca koji se bave skladnošću i etikom.

***Komentar:** Da bi se u profesiji promovisala kolegijalnost i uljudnost, profesionalac koji se bavi skladnošću i etikom ne daje nikakve izjave u vezi sa drugim PSE, a koje su po svojoj prirodi klevetničke.*

R3.5 PSE održavaju svoju kompetentnost vezanu za kretanja unutar profesije, uključujući znanje i duboko poznavanje sadašnjih teorija, industrijske prakse i zakona.

***Komentar:** PSE prate prihvatljivi i odgovarajući tok kontinuiranog obrazovanja, uključujući bez ograničenja praćenje relevantnih stručnih i industrijskih časopisa i publikacija, komunikaciju sa stručnim kolegama i učešće u stručnom dijalogu i razgovorima kroz prisustvo na konferencijama i članstvo u profesionalnim udruženjima.*

ODBOR ZA PRIPREMU ETIČKOG KODEKSA

Džozef I. Marfi, Joseph E. Murphy, sertifikovani PSE (kopredsednik Odbora) pravni konsultant, suosnivač i viši savetnik CSLG-a, koeditor za *Integrity Interactive, ethikos*

Rebeka Voker (Rebecca Walker) (kopredsednik Odbora), partner u *Kaplan & Walker LLP*

Urton Anderson (Urton Anderson), pomoćnik dekana za dodiplomske studije i **Klark V. Tompson, mlađi (Clark W. Thompson Jr.)**, profesor Računovodstvenog obrazovanja na Poslovnoj školi Makkoumz (McCombs School of Business), Univerziteta Teksas u Ostinu

Majkl Horovic (Michael Horowitz), partner za parnice, član Grupe za poslovne prevare i kompleksne parnice, član komisije iz firme *Cadwalader, Wickersham & Taft LLP* u Komisiji za donošenje presuda Sjedinjenih Država (U.S. Sentencing Commission)

Šeli Milano (Shelley Milano)

Mardžori Dojl (Marjorie Doyle), rukovodilac za praktičnu primenu, *Ethics & Compliance Solutions, LRN*

*Posebnu zahvalnost izražavamo Odboru za pripremu
Etičkog kodeksa Udruženja za skladnost u zdravstvu, čiji su
članovi*

dr Džen Heler (Jan Heller)

dr Mark Mini (Mark Meaney)

advokat DŽozef I. Marfi (Joseph E. Murphy)

dr Džefri Ouk (Jeffrey Oak)

MISIJA DRUŠTVA ZA KORPORATIVNU SKLADNOST I ETIKU (SCCE)

SCCE postoji da bi zastupao standarde etičke poslovne prakse i skladnosti u svim organizacijama, kao i da bi pružio potrebne resurse profesionalcima koji se bave etikom i drugim licima koja zastupaju ove principe.

Society of Corporate Compliance and Ethics
6500 Barrie Road, Suite 250
Minneapolis, MN 55435, United States

+1 952 933 4977 ili 888 277 4977 • FAKS +1 952 988 0146
helpteam@corporatecompliance.org • www.corporatecompliance.org